

НОВІ АКТИ ЗАКОНОДАВСТВА: ЩО НЕОБХІДНО ЗНАТИ БІБЛІОТЕКАРЯМ

► **01.01.2023 р. набрав чинності новий Закон України «Про авторське право і суміжні права», який значно розширює можливості вільного використання творів.**

Звертаємо увагу на такі норми зазначеного законодавчого акта:

Стаття 23. Вільне використання твору в інтересах особи з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність

1. Без дозволу суб'єктів авторського права та безоплатно, але з урахуванням частин другої, п'ятої цієї статті, дозволяється здійснювати використання копій твору в доступному форматі для осіб з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність способами:

1) відтворення, розповсюдження, інтерактивного надання доступу; пересилання електронних копій у мережі виключно особам з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність по проводах або засобами бездротового зв'язку;

2) перекладу твору з метою виготовлення копій творів у доступному форматі для осіб з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність;

3) найму примірників (копій) твору у доступному форматі для осіб з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність;

4) імпорту примірників творів у доступному форматі.

2. Використання твору способами, передбаченими частиною першою цієї статті, допускається через уповноважений заклад (установу, організацію), що відповідно до законодавства здійснює навчання, організацію виховного та освітнього процесу, надає спеціалізовані послуги для адаптивного читання і доступу до інформації для осіб з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність. Уповноваженим закладом також може бути державна установа або неприбуткова організація, яка надає аналогічні послуги особам з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність в якості основного напрямку своєї діяльності або інституційного обов'язку.

Використання твору способами, передбаченими частиною першою цієї статті, допускається з дотриманням таких умов:

1) уповноважений заклад, який має намір здійснювати зазначені дії, отримав законний доступ до копії твору;

2) копія твору в доступному форматі та/або прилади, комп'ютерні програми, призначені для використання цієї копії особами з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність, можуть включати в себе будь-які засоби, необхідні для здійснення навігації у творі в доступному форматі, однак без внесення змін до твору, крім тих, внесення яких зумовлено необхідністю забезпечення доступу до твору особам з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність (тифлокоментування тощо);

3) копія твору в доступному форматі надається у користування виключно для осіб з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність;

4) дії, передбачені пунктами 1-3 цієї частини, не мають самостійного економічного значення;

5) уповноважений заклад вживає належних заходів, у тому числі із застосуванням засобів технологічного захисту, з метою обмеження подальшого відтворення, розповсюдження, інтерактивного надання доступу до відповідних творів, копії яких надаються особам з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність.

3. Без дозволу суб'єктів авторського права та безоплатно уповноваженим закладам дозволяється відчужувати або надавати у користування копії творів у доступному форматі виключно особам з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність та/або закладам, які надають аналогічні послуги таким особам в іншій країні, за умови, що така копія буде використовуватися виключно в інтересах зазначених осіб.

4. Копія твору у доступному форматі для осіб з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність – копія твору в альтернативному вигляді або формі, яка забезпечує особам з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність доступ до твору, у тому числі дає змогу особі з обмеженими можливостями мати такий самий реальний і зручний доступ, як і особі без відповідних обмежень сприйняття друкованої інформації через інвалідність. Копія в доступному форматі використовується виключно особами з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність, і вона повинна забезпечувати цілісність оригінального твору з належним урахуванням змін, необхідних для того, щоб зробити твір доступним в альтернативному форматі, і потреби осіб з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність щодо доступності.

5. Правомірно виготовлені копії творів у доступному форматі мають містити інформацію про ім'я автора і джерело запозичення, а також напис про те, що їх використання призначене виключно для осіб з обмеженими можливостями сприйняття друкованої інформації через інвалідність.

Стаття 24. Вільне використання твору бібліотеками, музеями з відкритим доступом для відвідувачів, архівами або організаціями із збереження фондів аудіо-, відеозаписів

1. Допускається без дозволу суб'єкта авторського права та безоплатно відтворення, у тому числі репрографічне відтворення твору бібліотеками, музеями з відкритим доступом для відвідувачів, архівами або організаціями із збереження фондів аудіо-, відеозаписів, за таких умов:

1) у разі, якщо відтворюваним твором є окрема опублікована стаття та інші невеликі за обсягом твори чи уривки з письмових творів (крім комп'ютерної програми чи бази даних), з ілюстраціями або без них, і коли це відтворення здійснюється за запитами фізичних осіб, за умови що:

бібліотеки, музеї з відкритим доступом для відвідувачів, архіви або організації із збереження фондів аудіо-, відеозаписів мають достатні підстави вважати, що копія відтвореного твору використовуватиметься з метою навчання, наукового або приватного дослідження;

обсяг такого відтворення відповідає визначеній меті;

відтворення твору не має систематичного характеру.

При цьому бібліотеки, архіви та музеї мають право на відшкодування господарських витрат, пов'язаних із наданням послуг на передбачене цією частиною відтворення твору;

2) у разі, якщо відтворення здійснюється в будь-якому форматі та на будь-якому носії для збереження або заміни загубленого, пошкодженого чи непридатного примірника твору з фонду бібліотек, музеїв з відкритим доступом для відвідувачів, архівів або організацій із збереження фондів аудіо-, відеозаписів, або для відновлення загубленого, пошкодженого чи непридатного оригіналу чи копії твору з фонду аналогічних установ, організацій, надання такого примірника іншій установі чи організації, за умови що виготовлення відповідного примірника іншим шляхом неможливе і примірник виготовляється в обсязі, необхідному для такого збереження.

2. Допускається без дозволу суб'єкта авторського права позичка некомерційними бібліотеками правомірно опублікованих примірників творів у друкованому вигляді, крім примірників комп'ютерних програм, баз даних.

3. Допускається без дозволу суб'єкта авторського права позичка некомерційними бібліотеками копії правомірно опублікованого твору, крім копій комп'ютерних програм, баз даних, за таких умов:

1) надання одночасно доступу лише до однієї копії цього твору;

2) розповсюдження дії цієї частини лише на твори, щодо яких відсутні умови використання на підставі публічного ліцензійного договору на використання об'єктів авторського права;

3) відсутність можливості у користувача користуватися копією твору за межами терміну надання копії твору у позичку.

4. Допускається без дозволу суб'єкта авторського права та безоплатно інтерактивне надання доступу до твору в електронній (цифровій) формі за допомогою терміналів у приміщенні бібліотек, музеїв з відкритим доступом для відвідувачів, архівів або організацій із збереження фондів аудіо-, відеозаписів, за запитом фізичної особи з метою навчання, наукового або приватного дослідження за таких умов:

1) виключення можливості створення копій цього твору для використання поза приміщенням закладів, зазначених у цьому пункті;

2) надання одночасно доступу лише до однієї копії цього твору.

5. Допускається без дозволу суб'єкта авторського права та безоплатно публічний показ оригіналів творів образотворчого та/або ужиткового мистецтва музеями, в яких вони зберігаються.

6. Діяльність бібліотек, музеїв з відкритим доступом для відвідувачів, архівів або організаційми із збереження фондів аудіо-, відеозаписів вважається некомерційною, у тому числі якщо цією організацією стягується плата, розмір якої не перевищує суму, необхідну для відшкодування господарських витрат, пов'язаних з наданням послуг на передбачені цією статтею відтворення, позичку та інтерактивним наданням доступу до твору, або вказані послуги надаються безоплатно.

► **Україна приєдналася до Марракеського договору**

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про приєднання України до Марракеського договору про полегшення доступу сліпих, осіб з порушеннями зору або іншими обмеженнями з причин інвалідності сприймати друковану інформацію до опублікованих творів

Верховна Рада України постановляє:

Приєднатися до Марракеського договору про полегшення доступу сліпих, осіб з порушеннями зору або іншими обмеженнями з причин інвалідності сприймати друковану інформацію до опублікованих творів, вчиненого в м. Марракеш 27 червня 2013 року (додається), який набирає чинності для України через три місяці з дати передачі на зберігання Генеральному директору Всесвітньої організації інтелектуальної власності документа України про приєднання.

Президент України

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ

12 січня 2023 року № 2854-IX

Офіційний переклад тексту Марракеського договору українською мовою доступний за посиланням: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999_001-13#n2

► **07.02.2023 р. набрав чинності наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 28.11.2022 № 463 «Про затвердження форм звітності про діяльність публічних та спеціальних бібліотек, а також інструкцій щодо їх заповнення».**

Нові форми звітності у зручному для роботи форматі розміщено на сайті «Бібліотечному фахівцю», в рубриці «Актуальне» (<https://profy.nlu.org.ua/>).

Указ Президента України № 139/2023 «Про відзначення державними нагородами України» (Витяг)

За значні заслуги у зміцненні української державності, мужність і самовідданість, виявлені у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, вагомий особистий внесок у розвиток різних сфер суспільного життя, сумлінне та бездоганне виконання професійного обов'язку **постановляю**

Присвоїти почесне звання

ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

ШАМАРІНІЙ Тетяні Василівні – заступниці генерального директора Національної бібліотеки України для дітей

Президент України

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

7 березня 2023 року

Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/1392023-46069>